

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної
діяльності

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

АТРИБУЦІЯ ІСТОРИЧНОГО КОСТЮМУ

підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти

Луцьк – 2025

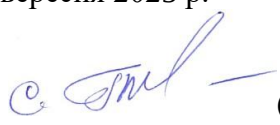
Силабус вибіркового освітнього компонента «АТРИБУЦІЯ ІСТОРИЧНОГО КОСТЮМУ»
підготовки магістерського освітнього рівня

Розробник : Дмитренко Алла Адамівна, доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидатка історичних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми (Чибирак С. В.)

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 2 від 17 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри: (Гаврилюк С. В.).

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вибірковий
Кількість годин / кредитів 120/4	Спеціальність В12 Культурологія та музеєзнавство	Рік навчання: 2-й
		Семестр: 1-й
		Лекції: 10 год.
	Освітньо-професійна програма Музеєзнавство, пам’яткознавство,	Практичні (семінарські): 14 год.
Самостійна робота: 88 год.		
ІНДЗ : є	Освітній рівень магістерський	Консультації: 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання:	українська	Навчальний план 2025 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Дмитренко Алла Адамівна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: тел. вайбер +380994872275, e-mail: dmytrenko.a@gmail.com

Дні занять: див. електронний розклад <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус освітнього компонента «Атрибуція історичного костюму» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня. Він спрямований на вивчення особливостей атрибуції історичного костюму; виокремлення основних атрибутивних ознак костюму різних історичних стилів, течій, напрямів; використання набутих знань в різних формах музейної роботи, в історичних реконструкціях, при створенні театральних костюмів та ін. Об'єктом вивчення освітнього компонента є історичний костюм Єгипту, Європи, у т. ч. й України. Предмет вивчення – характерні ознаки історичного костюму різних епох і народів.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента: формування системних знань особливостей атрибуції історичного костюму; отримання теоретично-методологічної системи знань і засвоєння практичних навичок, пов'язаних з роботою по атрибуції історичного костюму різних країн, у т. ч. України, та історичних епох; оволодіння навиками самостійного проведення атрибуції історичного костюму у музейних експозиціях, образотворчому мистецтві та ін..

Основними завданнями вивчення ОК є: формування у здобувачів вищої освіти системних знань про основні атрибутивні ознаки історичного костюму різних стилів: (канонічного, античного (класичного), романського, готичного, ренесансу, бароко, рококо, класицизму, модерну); течій та напрямів в розвитку костюму (романтизм (бідермайер), друге рококо, позитивізм, ампір); розуміння естетичного ідеалу різних історичних епох; загального художнього стилю певної країни; стильових особливостей розвитку моди і зміни основних форм костюму; матеріалів для костюму; характерних для кожної епохи кольорних поєднань і символіки основних кольорів в різних державах у різні історичні періоди; основних компонентів костюму різних епох і країн; особливостей взуття, зачісок, головних уборів і прикрас різних епох і країн.

3. **Soft skills.** Вивчення освітнього компоненту дозволить здобувачам освіти розвинути комунікативні навички (уміння презентувати результати дослідження костюму та ін.); критичне мислення (формування здатності робити обґрунтовані висновки щодо походження, датування й функції костюму ін.), увагу до деталей (уміння помічати відмінності в крої, техніках оздоблення), креативність (здатність реконструювати образи), уміння працювати в команді, самостійність та відповідальність, організаційні й дослідницькі навички (самостійність у проведенні пошукової діяльності).

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Прак т/ Семі н	Сам. Роб.	Конс.	Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1. Атрибутивні ознаки історичного костюму Єгипту і країн Європи						
Тема 1. Атрибутивні ознаки історичного костюму канонічного, античного, романського і готичного стилів.	28	2	4	20	2	УО, ДС, Б/16
Тема 2. Атрибутивні ознаки історичного костюму стилів ренесансу, бароко і рококо.	28	2	4	20	2	УО, ДС, Б/16
Тема 3. Атрибутивні ознаки історичного костюму XIX – поч. XX ст.	26	2	2	20	2	УО, ДС, ІНДЗ, Б/8
Разом за змістовим модулем 1	82	6	10	60	6	40 балів

Змістовий модуль 2. <u>Атрибутивні ознаки історичного костюму українців і корінних народів України</u>							
Тема 4. Атрибутивні ознаки історичного костюму українців.	19	2	2	14	1	УО, П, ЕВ /8	
Тема 5. Атрибутивні ознаки історичного костюму корінних народів України.	19	2	2	14	1	УО, П, ЕВ/8	
Разом за змістовим модулем 2	38	4	4	34	2	16 балів	
Робота на семінарських заняттях						56 балів (8 балів x 7 занять)	
Активна участь у роботі семінарських занять						9 балів	
Відвідування і робота на лекційних заняттях						10 балів	
Виконання завдань самостійної роботи						10 балів	
ІНДЗ						15 балів	
Усього годин / Балів	120	10	14	88	8	100	

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Б – бесіда, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору, УО – усне опитування, П – заповнення паспортів на твори мистецтва, ЕВ – заповнення експертного висновку на твори мистецтва тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданням і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. Вона включає як повністю самостійне засвоєння окремих питань із пропонованих тем, так й опрацювання тем, які розглядаються під час аудиторної роботи. У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти опрацьовують та конспектують навчальну, наукову і довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок, готуються до поточного і модульного контролю з ОК.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарських занять. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Естетичний ідеал і атрибутивні ознаки історичного костюму романського і готичного стилів.
2	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарських занять. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Естетичний ідеал і атрибутивні ознаки історичного костюму стилів бароко і рококо.
3	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: Естетичний ідеал і атрибутивні ознаки історичного костюму історичного XIX – поч. XX ст.
4	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати питання (підготовка презентації) з теми: костюм представників української інтелігенції кінця XIX – початку XX ст.: Т. Шевченка, І. Франка, Олени Пчілки, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Михайла Лисенка, Юрія Федьковича та ін.
5	Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до семінарського заняття. Опрацювати

	питання (підготовка презентації) з теми: Атрибутивні ознаки історичного костюму караїмів і кримчаків.
Теми 1–5	Обрати картину, на якій зображені персонажі в костюмах певної історичної епохи і визначити основні атрибутивні ознаки костюму та проаналізувати одяг, зображений на ній (на вибір).

Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Підготувати презентацію з атрибуції історичного костюму однієї з епох; при цьому виокремити основні атрибутивні особливості чоловічого і жіночого костюму, що відрізняє їх від комплексів інших епох; простежити вплив естетичного ідеалу епохи на формування атрибутивних особливостей костюму та показати зв'язок економічного розвитку епохи та зміни комплексів одягу. АБО Ж: проаналізувати вбрання на одній із картин XVI–XIX ст. (європейську чи українську) і зробити атрибуцію одягу, зображеного на картині та презентувати на семінарському занятті. 15–20 слайдів. Максимальна оцінка – 15 балів. Враховується зміст, структурованість презентації, дотримання академічної доброчесності, технічних вимог, вміння представити результати дослідження аудиторії.

IV. Політика оцінювання

При вивченні освітнього компонента «Атрибуція історичного костюму» застосовується поточний та підсумковий семестрові форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу. Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та семінарських заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями та під час дискусій при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях, у формі написання рефератів, виконання тематичних тестових завдань, підготовки ІНДЗ.

При вивченні освітнього компонента необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну, наукову і довідкову літературу. Вітається використання інших джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем курсу.

Відвідування занять є обов'язковим. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов'язковим є виконання індивідуальних завдань згідно зі встановленим викладачем графіком. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти: регулярно відвідувати заняття; планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; активно працювати на лекційних і семінарських заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань; повною мірою долучатися до активних форм навчання; відпрацьовувати пропущені семінарські заняття. Навчання за індивідуальним графіком може бути організоване

за допомогою дистанційних технологій навчання, або в інший спосіб (електронний особистий кабінет здобувача, електронна пошта, доступні аудіокомунікаційні сервіси).

Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання, завдання підсумкового контролю. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилань вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права. Дотримуватись положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки».

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважних причин та надав підтверджуючий документ, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття (усно або у формі тестування) та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. Пропущені з поважних причин заняття відпрацьовуються у визначений час згідно затвердженого графіка.

Консультації здобувачам вищої освіти надаються: на кафедрі згідно графіку; онлайн через Університетський портал – Office 365, за допомогою Viber чи електронної скриньки (за попередньою домовленістю з викладачем).

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, тощо, які передбачені силабусом навчальної дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, відбувається в семестрі, що передуює семестру початку вивчення освітнього компонента, або під час вивчення ОК (але не пізніше початку останнього місяця навчання, враховуючи ймовірність непідтвердження здобувачем результатів такого навчання).

Загалом оцінювання здобувачів здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки».

Максимальну кількість балів (100) можна набрати упродовж семестру за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом:

1. Робота на семінарських заняттях (максимум 56 балів – 8 балів x 7 занять).
2. Активна участь у роботі семінарських заняттях (максимум 9 балів).
3. Відвідування і робота на лекційних заняттях (максимум 10 балів).
4. Виконання завдань самостійної роботи (максимум 10 балів).
5. Виконання ІНДЗ (максимум 15 балів).

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач фіксує у відомості суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань до заліку:

1. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму канонічного стилю.
2. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму канонічного стилю.
3. Основні атрибутивні ознаки античного чоловічого костюму Стародавньої Греції.
4. Основні атрибутивні ознаки античного жіночого костюму Стародавньої Греції.
5. Основні атрибутивні ознаки античного чоловічого костюму Стародавнього Риму.
6. Основні атрибутивні ознаки античного жіночого костюму Стародавнього Риму.
7. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму романського стилю.
8. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму романського стилю.
9. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму готичного стилю.
10. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму готичного стилю.
11. Основні атрибутивні ознаки італійського (Венеція) чоловічого костюму епохи Відродження.
12. Основні атрибутивні ознаки італійського (Венеція) жіночого костюму епохи Відродження.
13. Основні атрибутивні ознаки італійського (Флоренція) чоловічого костюму епохи Відродження.
14. Основні атрибутивні ознаки італійського (Флоренція) жіночого костюму епохи Відродження.
15. Основні атрибутивні ознаки іспанського чоловічого костюму епохи Відродження.
16. Основні атрибутивні ознаки іспанського жіночого костюму епохи Відродження.
17. Основні атрибутивні ознаки французького костюму епохи Відродження.
18. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму епохи бароко.
19. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму епохи бароко.

20. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму епохи рококо.
21. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму епохи рококо.
22. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму епохи класи.
23. Основні атрибутивні ознаки о жіночого костюму класицизму (кін. XVIII – першої чверті XIX ст.).
24. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму класицизму (кін. XVIII – першої чверті XIX ст.).
25. Основні атрибутивні ознаки костюму епохи ампір (1800-1820 рр.).
1. Основні атрибутивні ознаки костюму напрямку «бідермайєр» (1830–40 рр.) (романтизм).
26. Основні атрибутивні ознаки костюму напрямку друге рококо або неорококо (1850-60 рр.).
27. Основні атрибутивні ознаки костюму напрямку позитивізм (1870–1890 рр.).
28. Основні атрибутивні ознаки жіночого костюму стилю модерн.
29. Основні атрибутивні ознаки чоловічого костюму стилю модерн.
30. Атрибутивні особливості чоловічого і жіночого вбрання 1900–1930-х рр.
31. Атрибутивні особливості чоловічого і жіночого костюму 1940–1950-х рр.
32. Атрибутивні особливості чоловічого і жіночого костюму II пол. XX – поч. XXI ст..
33. Атрибутивні особливості українського чоловічого костюму X–XIII ст.
34. Атрибутивні особливості українського жіночого костюму X–XIII ст.
35. Атрибутивні особливості вбрання польської шляхти в Україні у XIV–XVIII ст.
36. Атрибутивні особливості одягу українських магнатів у XIV–XVIII ст.
37. Атрибутивні особливості костюму січових і виборних (реєстрових) козаків та козацької старшини.
38. Атрибутивні особливості чоловічого вбрання шляхти Правобережної та Лівобережної України кінця XVIII–XIX ст.
39. Атрибутивні особливості жіночого вбрання шляхти Правобережної та Лівобережної України кінця XVIII–XIX ст.
40. Вбрання української еліти XIX – початку XX ст.
41. Атрибутивні особливості регіональних комплексів традиційного українського вбрання.
42. Атрибутивні особливості чоловічого костюму кримських татар.
43. Атрибутивні особливості жіночого костюму кримських татар.
44. Атрибутивні особливості чоловічого костюму караїмів.
45. Атрибутивні особливості жіночого костюму караїмів.
46. Атрибутивні особливості чоловічого костюму кримчаків.
47. Атрибутивні особливості жіночого костюму кримчаків.
48. Історичний костюм у формах музейної роботи.
49. Історичний костюм в історичних реконструкціях.
50. Історичний костюм в творчості театрів і кіно.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Бітаєв В. А., Шульгіна В. Д., Шман С. Ю. Методичні засади експертного дослідження культурних цінностей : Навч.-метод. посібн. Київ : НАКККіМ, 2010. 128 с.

2. Вбрання : відеолекція / читає А. Дмитренко, зйомка і монтаж Ігор та Марія Лукашевичі. YouTube. Електрон. відеодані (1 файл : 48:37 хв.). [Україна], 2019. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NKEg3-L4Zh0&t=38s>, опубл. 24 лют. 2019 р.
3. Дмитренко А. Атрибуція традиційних сорочок (за фондovими збірками музеїв Волинської області): навчально-методичний комплекс для здобувачів вищої освіти спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство». Луцьк, 2023. 166 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22901/1/Atryb_sorochka_dmytrenko.pdf
4. Дмитренко А. Червоний колір у колористичному вирішенні традиційних сорочок Волині. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Вип. 37. Переяслав-Хмельницький, 2023. С. 39–44.
5. Дмитренко А. Атрибутивні особливості європейського костюму кінця XIX – початку XX століття та його вплив на вбрання української еліти. *Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи*: зб. матеріалів XL Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф. (м. Переяслав, 4 березня 2024 р.). Переяслав, 2024. Вип. 40. С. 77–82. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24727>
6. Дмитренко А. Атрибуція: суть, нормативно-правова база, місце в системі музейної роботи та мистецького ринку: матеріали для самостійної роботи: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство. Луцьк, 2023. 56 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/22902/1/atryb_dmytrenko.pdf
7. Дмитренко А. Музеї: колекції, експозиції, атрибуція, музейники: збірник статей: Наук. вид. Луцьк: Терен, 2020. 348 с.: іл.
8. Дмитренко А. Основи атрибуції та експертизи культурних цінностей: навчальний посібник. Луцьк, 2025. 336 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/28636>
9. Дмитренко А. Основні атрибутивні особливості вбрання українських жінок XVII–XVIII століття. *The 4th International scientific and practical conference «Perspectives of contemporary science: theory and practice»* (May 26–28, 2024) SPC «Sci-conf.com.ua», Lviv, Ukraine. 2024. С. 1230–1233. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/24738>
10. Косміна О. Назви верхнього хутряного одягу X–XVIII століть (матеріали до термінологічного словника). *Народознавчі Зошити*. 2016. Вип. 4. С. 860–872.
11. Стамеров К. К. Нариси з історії костюмів. Київ : Мистецтво, 2007. 432 с.
12. Стельмащук Г. Давнє вбрання на Волині : Етнографічно-мистецтвознавче дослідження. Луцьк : Волинська обл. друк., 2006. 280 с.
13. Стельмащук Г. Українське народне вбрання. Львів : Апріорі, 2013. 256 с.
14. Шевнюк О. Л. Історія костюма : Навч. посібн. Київ : Знання, 2008. 375 с., кольор. іл.
15. 16-th century costume and fashion history. European renaissance. URL: <https://world4.eu/16th-century-costumes-fashion/>.
16. A Thrilling Journey through The Spanish Fashion History. URL: <https://sensationalspain.com/spanish-fashion-history/>.
17. Belfanti Carlo Marco. Was fashion a European invention? URL: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-global-history/article/abs/was-fashion-a-european-invention/F5F3F3049F624CBAFBF161EFFE77CEC7>.

Інтернет-ресурси

1. Гардероб. URL: <https://www.casual-info.ru/moda/wardrobe/>.
2. Довідник української моди. <https://www.buro247.ua/fashion/encyclopedia/fashion-directory-of-ukraine.html>
3. Світ костюму. URL: <http://mir-kostuma.com>.
4. Bleeker M. Historical costumes. URL: <https://www.pinterest.com/matryoshkamasha/historical-costumes/>.
5. Historical costumes. URL: <https://www.pinterest.com/powerxtrem1/historical-costume/>.